

M. HORVAT, 1960-XII-4. Zagreb, Galerija suvremene umjetnosti

slikama iz posljednjih godina osjeća se utjecaj orijentalnih ideograma. Samostalno je izlagao u Zagrebu (1961, 1965, 1976, 1988), Bruxellesu (1977) i Montrealu (1973, 1974, 1976, 1978, 1980, 1989).

LIT.: I. Zidić, Nadrealizam i hrvatsko slikarstvo, ŽU, 1967, 3–4. — G. Bogardi, Horvat et le signe libérateur, Vie des arts, 1976, 83. — C. Gosselin, Miljenko Horvat (katalog), Montreal 1980. Ž. Sa.

HORVAT, Vladimir, novinar i fotograf (Krašić, 22. VIII. 1891 — Zagreb, 26. IX. 1962). Od 1929. stalni suradnik zagrebačkoga dnevnika »Novosti«; od 1930. snima gradsku svakodnevnicu, a osobito pozornost posvećuje dokumentiranju socijalne nepravde. Njegovo djelo smatra se ranim i izuzetno visokim dometom reportažne fotografije a očuvano je gotovo u cijelosti u Muzeju grada Zagreba.

LIT.: Z. Kuzmić, Vladimir Horvat — zagrebački kroničar vremena (katalog), Zagreb 1992. — Ž. Košćević, Reporterska fotografija u Hrvatskoj 1920–1940, Zagreb 1992. Ž. Kć.

HORVAT, Zorislav, arhitekt (Zrenjanin, 3. VIII. 1937). Diplomirao na Arhitektonskome fakultetu u Zagrebu. Radio u Republičkome zavodu za zaštitu spomenika kulture, a potom u Arhitektonskome birou »Centar 51«. Bavi se problematikom srednjovj. graditeljstva, poglavito razdobljem gotike.

BIBL.: Topusko — pokušaj rekonstrukcije, Peristil, 1967–68, 10–11; Tlocrti naših gotičkih crkava, Arhitektura, 1970, 105; Gotički svod, ibid., 1970, 105; Profilacije gotičkih svodnih rebra, Peristil, 1969–70, 12–13; Gotičke profilacije u Hrvatskoj, Arhitektura, 1971, 109–110; Klesarske oznake, Peristil, 1971–72, 14–15; Hrasztowczya, Vijesti MK, 1972, 1; Opeka u arhitekturi srednjeg vijeka kontinentalne Hrvatske, Arhitektura, 1972, 113–114; Grad Ribnjak, Peristil, 1973–74, 16–17; Utvrde grada Zrina, Vijesti MK, 1974, 3–4; Graditeljstvo srednjeg vijeka u Požeškoj kotlini (s I. Mirmikom), u zborniku: Slavenska Požega 1227–1977, Slavenska Požega 1977; Našice — Bedemgrad, Vijesti MK, 1978, 3–4; Zvonik bivše samostanske crkve u Remetincu, ibid.; Stari gradovi i utvrđenja u obrani Karlovca u XVI i XVII st. (s M. Kruhekom), u zborniku: Karlovac 1579–1979, Karlovac

V. HORVAT, Gospodarićevo kupalište u Zagrebu

1979; Benediktinski samostan u Bijeloj, Peristil, 1979, 22; Zvonik župne crkve sv. Stjepana u Novom Štefanju, Bulletin JAZU, 1979, 47; Dominikanska crkva u Čazmi, Vijesti MK, 1980, 2; O gradnji zagrebačke katedrale, Peristil, 1980, 23; Struktura gotičke arhitekture, Zagreb, 1989. M. Kru.

HORVAT, Dubravko, književnik i likovni kritičar (Zagreb, 9. XII. 1939). Završio je studij na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1962. Bio je voditelj Galerije Studentskoga centra u Zagrebu 1962–63. Piše pjesme, prozu, lik. kritike i prikaze. Suradivao u listovima i časopisima »Telegram«, »Razlog«, »Kolo«, »Kritika«, »Naša ognjišta«, »Sinteza«, »Umetnost«. Istraživao povijest hrv. karikature.

BIBL.: Slike, kipovi, usudi, Zagreb 1972; Ples smrti — antologija hrvatskog likovnog humora, Zagreb 1975; Pleter oko slike, Zagreb 1985; Josip Turković, Zagreb 1988; To je Hrvatska, Zagreb 1991. Ž. Sa.

HORVAT-PINTARIĆ, Vera, povjesničarka umjetnosti (Sisak, 7. III. 1926). Diplomirala 1951, doktorirala 1959 (Skulptura Francesca Robbe) na Filozofskome fakultetu u Zagrebu gdje je od 1951. bila asistent, od 1974. redovni profesor. Na istome je fakultetu osnovala Katedru za vizuelne komunikacije i dizajn 1967. te vodila poslijediplomski studij povijesti umjetnosti od 1980. do umirovljenja 1993. Istražuje baroknu i modernu umjetnost, najnovija lik. zbivanja u nas i u svijetu, lik. stvaralaštvo na području plakata, stripa, televizije, animiranog filma. Bavi se teorijom umjetnosti, objavljuje monografije o umjetnicima, teorijske rasprave te lik. studije i kritike. Jedan je od osnivača časopisa »Bit international« i urednica njegovih dvobroja: »Oslikovljena riječ-konkretna poezija« (1969) i »Televizija danas« (1972); autorica je kataloga izložaba (D. Džamonja, São Paulo 1965, Zagreb 1982; J. Knifer, Venecija 1975; V. Richter, Ljubljana 1979) i predgovora u mapama grafike (M. Šutej, Zagreb 1971).

BIBL.: Novi problemi oko Andrije Medulića, Peristil, 1954, 1; Mrtve prirode Emanuela Vidovića, Republika, 1959, 6; Topografija imaginarnog pejzaža (Josip Vaništa), ibid., 1959, 8; Dušan Džamonja, Zagreb 1960; Slikarstvo Otona Glihe (katalog), Zagreb 1960; Francesco Robba, Zagreb 1961; Mila Kumbatović (katalog), Zagreb 1961; Materijologija i prostor u suvremenoj skulpturi, ČIP, 1962, 17; Tizian, Beograd 1964; Skulpture Šime Vulusa (katalog), Zagreb 1965; Grafički design Ivana Picelja, Sinteza (Ljubljana), 1965, 3; Gabriel Stupica, Zagreb 1966; Miroslav Šutej (katalog), Zagreb 1966; The Graphic Arts in Yugoslavia, The Penrose Annual (London), 1967; Luminoplastika Aleksandra Srneca (katalog), Beograd 1968; Skulptura Vojina Bakića (katalog), São Paulo 1969; O vizuelnim komunikacijama u Jugoslaviji, Bit international, 1969, 4; Oslikovljena riječ, ibid., 1969, 5–6; Richter, Zagreb 1970; Julije Knifer (katalog), Zagreb 1970; Sredstvo i posredništvo, Bit international, 1972, 8–9; O sistemu i sistematskom mišljenju, ČIP, 1973, 245; Videokultura oder zurück zu den Quellen, u publikaciji: Audiovisuelle Botschaften Trigon 73, Graz 1973; Autorski strip zagrebačke škole, Mogućnosti, 1974, 1; O političkom plakatu, ibid., 1974, 5; Nova elektronska vizualnost, 15 dana, 1974, 1–2; Politische Kommunikation durch das Plakat (s C. Hundhausenom i F. Ronnebergerom), Bonn 1975; Jo Klek-Seissel (katalog), Zagreb 1978; Od kiča do vječnosti, Zagreb 1979; Miroslav Kraljević, Zagreb 1975; Dušan Džamonja, Bruxelles 1987; Die Macht des Decorum, u katalogu: Ivan Meštrović, Berlin–Zürich–Wien 1978; Vienna 1900, the Architecture of Otto Wagner, London 1989; Krist i minotaur, Republika, 1991, 1–2; Prometej među barbarima, Mogućnosti, 1992, 5–6–7. V. Fo.

HOSPITALCI → IVANOVCI

HOTI, Franjo, slikar (Novačka kraj Koprivnice, 16. IX. 1931); samouk. Završio je Učiteljsku školu u Zagrebu 1952. Boravio u Njemačkoj i Nizozemskoj. Profesionalni slikar od 1964. Prikazuje teme iz seljačkoga i radničkoga života u duhu monumentalnoga realizma, jednostavnih oblika i prigušena kolorita. Samostalno izlagao u Samoboru (1959, 1974, 1979), Zagrebu (1961), Virovitici (1963, 1969), Koprivnici (1972, 1982), Bjelovaru (1983), Göttingenu (1965), Hamburgu (1966), Dortmundu (1967), Hannoveru (1968) i Gentu (1980, 1981).

LIT.: V. Maleković, Oživljavanje simboličke forme, Vjesnik, 17. V. 1972. — M. Špoljar, Franjo Hoti (katalog), Koprivnica 1982. Ž. Sa.

HOTIŠEVIĆ, Juraj, kipar i graditelj (XV–XVI. st.). Podrijetlom iz okolice Šibenika. Radio uglavnom u Šibeniku gdje 1470–78. uči kod Jurja Dalmatinca na gradnji katedrale. Poslije se u šibenskim općinskim registrima spominje kao majstor graditelj i kipar.

HOTKO, Davorin, kipar (Zagreb, 12. XI. 1890 — 18. X. 1962). U Zagrebu završio Obrtnu školu i Višu školu za umjetnost i umjetni obrt (1912), potom studirao na Umjetničkoj akademiji u Bruxellesu. S R. Valdecom izvodi dekorativno-ornamentalni dio interijera Sveučilišne knjižnice u Zagrebu. U I. svj. r. zarobljen na rus. fronti. Vrativši se u domovinu (1919), radi u ateljeu R. Valdeca. Od 1921. nastavnik modeliranja na Obrtnoj školi u Zagrebu. Radi (u kamenu, bronci i drvu) portrete, figure, reljefe, nadgrobne spomenike (Plivač; Glava djevojčice; Portret Z. P.; Portret O. H.; četiri figure za pročelje stambene zgrade u Sušaku; nadgrobni spomenik obitelji Tomić u Beogradu po skici R. Valdeca). Sudjeluje

na izložbama »Lade« u Zagrebu (1920), Osijeku (1921), i na izložbi »Pola vijeka hrvatske umjetnosti« u Zagrebu (1936). R.

HOTKO, Ervin, slikar (Zagreb, 1. XII. 1938 — 29. III. 1991). Završio je studij na Akademiji u Zagrebu 1963 (M. Detoni). Bio je suradnik Majstorske radionice K. Hegedušića. Polazeći od nadrealizma, među prvima se u nas približava pop-artu i novoj figuraciji, kombinirajući različite postupke i materijale. Samostalno je izlagao u Zagrebu (1964, 1965), Beogradu (1965) i Dubrovniku (1967). Bavio se grafičkim oblikovanjem. LIT.: D. Horvatić, Tri mlada slikara, Telegram, 11. XII. 1964. — J. Baldani, Ervin Hotko (katalog), Dubrovnik 1967. D. Hé.

HÖTZENDORF (Conrad von Hötendorf), Amalija, slikarica (Osijek, 17. I. 1849 — poslije 1935). Pouku u crtanju i slikanju dobila je od oca Huga. Bavila se crtanjem i pomagala u njegovoj priv. crtačkoj školi u Osijeku. LIT.: O. Švajcer, Domaći i strani slikari XVIII. i XIX. stoljeća u fundusu Galerije likovnih umjetnosti Osijek, Osijek 1987—88, str. 91.

HÖTZENDORF (Conrad von Hötendorf), Franjo, slikar (Brno, 22. VIII. 1770 — Osijek, 20. I. 1841). U naše krajeve doselio poč. XIX. st. God. 1825. imenovan učiteljem crtanja na Gradskoj risarskoj školi u Osijeku za koju je izradio predloške za crtanje. Njegovi su akvareli u Modernoj galeriji u Zagrebu (*Talijanski pejzaž* i *Tivoli*, 1839) slikani u duhu romantizma.

LIT.: O. Schweitzer, Die bürgerliche Zeichenschule in Osijek, Osječki zbornik, 1942, 1. str. 60. — K. Firinger, Franjo Konrad von Hötendorf, drugi učitelj osječke crtačke škole, Osječki zbornik, 1965, 9—10. — O. Švajcer, Hötendorf, Zagreb 1982, str. 9—11. — Isti, Domaći i strani slikari XVIII. i XIX. stoljeća u Galeriji likovnih umjetnosti Osijek, Osijek 1987—88. O. Šr.

HÖTZENDORF (Conrad von Hötendorf), Hugo, slikar (? oko 1807 — Osijek, 28. II. 1869). Prve poduke primio od oca Franje, učitelja crtanja na Gradskoj risarskoj školi u Osijeku. God. 1828. i 1829. putuje i crta po Srijemu; 1836. odlazi na slikarsku izobrazbu u Beč (J. N. Schödlberger). God. 1838. poučava crtanje u Rumi, od 1840. nalazi se u Osijeku gdje poslije očeve smrti (1841) preuzima njegovo mjesto na risarskoj školi na kojoj ostaje do kraja života. Učenici su mu bili A. Waldinger (1855—61), I. Kršnjavi (1866), Marija Atanasijević, D. Pachman, J. Zach, A. Narančić i dr. Formirao se pod utjecajem bečkoga pejzaža te se razvio u slikara komponiranih idiličnih krajolika i romantičara-ruinista (*Šuma*, 1836; *Heiligenblut*, 1842). Slikao je žanr-prizore s lovačkim motivima; u krajolike uključuje figuralnu štafažu. Od oštra opažaja prelazi na emocionalna raspoloženja i unosi u svoje kompozicije sumorne ugođaje (*Krajolik u sutonu*, 1850; *Stari Korodvar*, 1852). God. 1842. proputovao je Koruškom, Slovenijom i Gorskim kotarom. U crtežima, osobito iz ranijega razdoblja, prikazuje svaku pojedinost i skladno je povezuje s cjelinom prizora (*Landskrone, Kod Skradina, Nedaleko izvora Savice, Kod Korena*, 1842/43). Izradio je mapu od 42 crteža olovkom (*Pametnik slavonskih okolica*), 1863/64 i izložio je 1864. na Gospodarskoj izložbi u Zagrebu. Slikao je akvarele (*Kod Aljmaša, Perivoj, Pejzaž na mjeseci, Mjeseci*), akvarelirane crteže i studije pastira, seljaka, vojnika i konja.

LIT.: A. Schneider, Slavonski pejzažisti, HR, 1934, 6. — J. Bösendorfer, Počeci umjetnosti u Osijeku, Osijek 1935. — M. Peić, Hrvatski slikari i kipari, Slavonija—Srijem, Osijek 1969. — Hugo Conrad Hötendorf (katalog), Osijek 1969/70. — O. Švajcer, Pregled likovne umjetnosti u Osijeku u 19. stoljeću, Osječki zbornik, 1977, 16. — Isti, Hötendorf, Zagreb 1982. — Isti, Domaći i strani slikari XVIII. i XIX. stoljeća u fundusu Galerije likovnih umjetnosti Osijek, Osijek 1987—88. O. Šr.

HRAM, antička sakralna građevina koja se razvila iz mikenskoga megarona, u skladu s ahejskom predodžbom hrama kao kuće božanstva. Sam kult se obavljao ispred hrama na žrtveniku. Od početka arhajskoga perioda počinju se u grčkom svijetu graditi kameni hramovi koji zamjenjuju drvene, o čemu svjedoče ant. izvori. U to doba nastaju dorski i jonski hramovi čija je planimetrija slična, ali se razlikuju prema karakteristikama stupa, dekoracije i čitava nadgrađa. Jonski hramovi obiluju stupovima i daleko su bogatiji arhit. dekoracijom. U klasično se doba iz jonskoga stila razvio korintski, a oba se stila otada razvijaju usporedno. Prema načinu rasporeda stupova hramovi se dijele na periptere, pseudoperiptere, amfiprostile i prostile, no ima i drugih tipoloških podjela. U rimsko doba hramovi se grade prema etrurskom uzoru (h. Jupitra Kapitolskoga s kraja VI. st.), a poslije i pod utjecajem grčkih hramova. — O hramovima i načinima gradnje, kao i o izboru položaja za gradnju govori u rim. doba arhitekt teoretičar Vitruvije (knj. III. i IV).

U Hrvatskoj nema očuvanih ostataka grčkih hramova, premda je poznat položaj nekih od njih (Tragurij i Epetij). Iz rim. se doba, naprotiv, očuvao

H. HÖTZENDORF, *Pejzaž*. Zagreb, Moderna galerija

veći broj hramova, koji se uglavnom sastoje od jednostavne celle, obično s četiri stupa na pročelju (prostil-tetrastil), a grade se od poč. I. st. (Pula) sve do poč. IV. st. (Dioklecijanova palača). Hramovi se izgledom vrlo malo mijenjaju tijekom vremena, a najčešće se mijenja karakter arhit. dekoracije. Najveći i najsloženiji h. podignut je u Aenoni (Nin) u flavijsko doba (pseudoperipter-heksastil).

LIT.: E. Marin, Neke značajke rimske sakralne arhitekture na istočnom Jadranu, VjAHD, 1968—69, 70—71. — M. Suić, Antički grad, Zagreb 1976. — H. Kähler, Der römische Tempel, Raum und Landschaft, Frankfurt—Berlin—Wien 1982. N. Ci.

HRANJAC, Miho, dubrovački vojnograđevinski inženjer u prvoj pol. XVII. st. Poznat je po opširnu izvješću i prijedlozima upućenima dubrovačkoj vladi (1618) pod naslovom *Sopra la fortificatione della città di Ragusa* (rukopis u Arhivu HAZU u Zagrebu, signatura I. d-130). Iz izvješća se razabire da je izvrsno poznao utvrde Malte i gradova J Italije, kao i tadašnju artiljeriju. H. predlaže bolje utvrđivanje dubrovačke gradske luke i gradnju bastiona prema moru. Ti njegovi prijedlozi uglavnom su ostvareni 1647—63. Predložio je, prema nacrtima sačuvanim u dubrovačkom arhivu, gradnju četiriju jakih utvrda u Gružu, na Lapadu i na Ilinoj glavici.

LIT.: L. Beritić, Miho Hranjac, projektant dubrovačkih tvrđava XVII. st., Prilozi—Dalmacija, 1953. — Isti, Utvrđenja grada Dubrovnika, Zagreb 1955, str. 169—172. R.

HRASTE, Kažimir, kipar (Supetar, 2. II. 1954). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1978 (V. Michielli), postdiplomski studij završio u Ljubljani 1984 (D. Tršar). — Služeći se metodom dodavanja izvodi (najčešće u drvu)

K. HRASTE, *Prema dolje*

